

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องบทบาทผู้นำและการผสมผสานทางวัฒนธรรม ศึกษากรณีชุมชนกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วยมโนภาพวัฒนธรรมการติดต่อทางวัฒนธรรม การผสมผสานทางวัฒนธรรม แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และกรอบแนวคิดเรื่องผู้นำ

การวิจัยในเรื่องนี้ ใช้เทคนิคการวิจัยทางมนุษยวิทยา ในการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสำรวจลักษณะทางกายภาพ การสำรวจประชากร การทำแผนที่ การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์อย่างมีระบบและเจาะลึก การเก็บประวัติชุมชน การใช้ข้อมูลส่วนตัวของชาวบ้าน และการเก็บรวบรวมวัฒนธรรมทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง จังหวัดราชบุรี

วิธีการในการวิจัย

1. การสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือน ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากประชากรบ้านหนองตาดัง จำนวน 66 ครัวเรือน จาก 114 ครัวเรือน คิดเป็น 57.9 เปอร์เซ็นต์
2. การสนทนาและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำของหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน) ของบ้านหนองตาดัง
3. การสัมภาษณ์ข้อมูลระดับครัวเรือน ได้แก่ ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย สาธารณูปโภค การศึกษา เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิงทั้งหมดมีสถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ รายได้เฉลี่ย 17,600 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี มีการครอบครองเครื่องอุปโภคประเภท โทรทัศน์ วิทยุเทป ตู้เย็น รถกระบะ มีน้อยมาก

ผู้มีอายุ 7 - 14 ปี ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ส่วนผู้ที่มีอายุ 15 - 50 ปี สามารถอ่านออกเขียนได้น้อย แต่ส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนสูงถึงระดับปริญญาตรี เพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนาหมู่บ้าน การรับข่าวสารได้รับจากผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าหมู่บ้าน แต่ได้รับจากหนังสือพิมพ์น้อยมาก

ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จะมีการทำความสะอาดหมู่บ้านในวันสำคัญต่าง ๆ และวันขึ้น 15 ค่ำ และแรม 15 ค่ำ ส่วนงานประเพณีพิธีกรรมของหมู่บ้านชาวบ้านจะมาร่วมงานโดยพร้อมเพรียงกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งศึกษาบทบาทผู้นำและการผสมผสานทางวัฒนธรรม : ศึกษากรณีชุมชนกระเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางศาสนา และผู้นำทางการศึกษา ช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้นำทางการเมือง เป็นบุคคลที่เป็นผู้ปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าหมู่บ้าน เป็นผู้มีอำนาจ ส่วนผู้นำทางศาสนา เป็นผู้มียุทธศาสตร์ในพิธีกรรมต่าง ๆ ในประเพณีสำคัญ ๆ ของชาวกระเหรี่ยง และชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวพุทธซึ่งผสมผสานกับวัฒนธรรมของกระเหรี่ยง และผู้นำทางการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน จึงเป็นการง่ายที่ชาวบ้านจะปฏิบัติตามเมื่อขอความร่วมมือให้ทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นประเพณีพิธีกรรมสำคัญของหมู่บ้าน ส่วนผู้นำทางเศรษฐกิจและผู้นำทางศิลปะและนันทนาการ ไม่ได้ช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เนื่องจากผู้นำทางเศรษฐกิจ จะมีบทบาทในด้านการทำมาหาเลี้ยงชีพ และให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ซึ่งจะอย่างไรให้ชาวบ้านได้อยู่ดีกินดีมากกว่าจะมีความคิดในการรักษาเอกลักษณ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ส่วนผู้นำทางศิลปะและนันทนาการ จะช่วยอนุรักษ์เฉพาะผลงานทางศิลปะของชาวกระเหรี่ยงเท่านั้น ส่วนทางด้านประเพณีพิธีกรรมไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมนัก

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการวิจัย

ผู้วิจัยเริ่มค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ประกอบการวิจัยมาตั้งแต่เดือนมกราคม 2539 มาจนถึงเดือนสิงหาคม จึงเริ่มเก็บข้อมูลภาคสนาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์จนถึงเดือนมีนาคม 2540 ผู้วิจัยประสบปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ในการเก็บข้อมูล ซึ่งใช้เทคนิคการวิจัยทางมานุษยวิทยา ได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ซึ่งแต่ละครั้งวีรเอนต้องใช้เวลาาน ทำให้บางครั้งชาวบ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และโดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะให้เวลาหลังจากเลิกงานแล้ว จึงทำให้รู้สึกอ่อนล้าที่จะตอบคำถามได้นาน ๆ จึงแก้ไขโดยจะตั้งคำถามทั่วไป และปล่อยให้ชาวบ้านพูดไปเรื่อย ๆ เป็นกันเอง ตามที่ให้ความสนใจ

2. การที่ผู้วิจัยไม่พบเจ้าของบ้านหรือผู้ที่ให้ข้อมูล เนื่องจากออกไปทำงานและโดยเฉพาะผู้นำด้านต่าง ๆ ซึ่งไม่ค่อยจะมีเวลาให้สัมภาษณ์ จึงอาศัยเวลาหลังจากกลับจากทำงานแล้ว หลังจากอาหารเย็น แต่บางบ้านมักจะนอนหัวค่ำ จึงต้องขอเวลาก่อนไปทำงานหรือช่วงพักกลางวัน

3. ข้อมูลบางอย่างชาวบ้านจะไม่ค่อยยอมเปิดเผย เช่น เรื่องทรัพย์สินของครอบครัว รายรับรายจ่าย และข้อมูลส่วนตัวบางอย่าง จึงต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็จริงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของคนกลุ่มน้อย และชาติพันธุ์ ต้องระมัดระวังอย่างมากในด้านความรู้สึกของบุคคลที่เราเข้าไปสัมผัส สังเกต และสัมภาษณ์รวมทั้งการศึกษาถึงประเพณีและความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจจะกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของชาวบ้านได้ และให้หัวหน้าหมู่บ้านช่วยแนะนำ เพื่อจะได้รับ ความไว้วางใจจากชาวบ้าน จากการทำวิจัยในชุมชนกะเหรี่ยงที่จังหวัดราชบุรีนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. สำหรับผู้ที่ทำการศึกษาต่อไป ควรจะนำทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นกรอบในการศึกษาว่าวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ทำไมจึงเลิกวัฒนธรรมดั้งเดิม และทำไมจึงรับวัฒนธรรมใหม่

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมหรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของ

สังคมนั้นที่เกิดขึ้นในระดับของสถาบันทางสังคม

3. ควรศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร

4. ศึกษาถึงการรับวัฒนธรรมใหม่ คือ เปลี่ยนแปลงแบบแผนวัฒนธรรมเดิมไปยอมรับวัฒนธรรมของชนอีกกลุ่มหนึ่ง โดยใช้ทฤษฎีความกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นกรอบในการศึกษาได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ ควรจะทราบถึงความเป็นมา และรายละเอียดบางพอสมควร เพื่อจะได้เข้าใจได้ง่ายขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องหาข้อมูลมาก่อนเข้าสู่สนาม

2. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ควรใช้เวลาประมาณ 1 ปีขึ้นไป เพื่อจะได้ข้อมูลของวัฒนธรรม ประเพณีในรอบ 1 ปี ของชุมชนที่ทำการศึกษา

3. ในการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชนกลุ่มน้อย ควรใช้เทคนิคการวิจัยทางมานุษยวิทยาเป็นหลัก เพราะเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคคล

4. ควรศึกษาวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในภูมิภาคอื่นด้วย ในระดับที่ใกล้เคียงกันเพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง

5. ควรให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ให้ทางราชการเข้ามาให้การสนับสนุนทางด้านกำลังทรัพย์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนกะเหรี่ยง

6. ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลมากกว่านี้และชัดเจนกว่านี้ ควรจะต้องเข้าไปสังเกตการณ์ด้วยตนเอง ส่วนข้อมูลที่ได้ถ้าต้องการทราบว่ามีเชื่อถือเพียงใด ควรจะทดสอบข้อมูลจากบ้านใกล้เคียงและการสังเกตร่วมด้วย

7. ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มคนที่ได้รับการศึกษาน้อย อาจจะใช้แบบสอบถามคือวิธีทางสังคมวิทยาเพียงอย่างเดียวไม่ได้ จึงต้องใช้การอ่านให้ฟังก่อนตอบคำถามด้วย